

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/
6356 S. STK/
6098 S. TBK/

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/4472
Karar No. 2025/5604
Tarihi: 30.06.2025

● DAVA ŞARTI
● HUKUKİ YARAR

ÖZETİ: Dava şartı, mahkemenin davanın esası hakkında inceleme yapabilmesi ve esasa ilişkin bir hüküm verebilmesi için gerekli şart olarak tanımlanmaktadır. Hukuki yarar da açıkça 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 114/1-(h) hükmünde genel dava şartları arasında sayılmıştır. Hukuki yarar, dava ikamesiyle mahkemeye yöneltilen talebin esası hakkında incelemede bulunulabilmesi ve esasa ilişkin karar verilebilmesi için varlığı aranan olumlu bir dava şartı olarak kabul edilmektedir (Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, Medenî Usul Hukuku, Ankara 2022, s.332, 338; Hakan Pekcanitez, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Hülyâ Taş Korkmaz, Medeni Usûl Hukuku, Cilt II, İstanbul, On Beşinci Baskı, 2017, s.927, 947).

Bir dava şartı olarak hukuki yararın varlığını kabul etmek için davacının, mevcut hukuki durumunu değiştirecek ve iyileştirecek bir hükme ihtiyaç duyması gerekir (Emel Hanağası, Davada Menfaat, Ankara, 2009, s.155, 344). Davacının bu ihtiyacı kişisel, güncel ve hukuki nitelikte olmalıdır. Hukuki yararı dava şartı olarak düzenleyen 6100 sayılı Kanun'un 114. maddesinin gerekçesinde de bu husus açıkça vurgulanmıştır. Diğer taraftan bir dava şartı olan

hukuki yarar, kararın kesinleşmesine kadar yargılamanın her aşamasında resen gözetilmesi gereken bir husustur.

Somut olayda; davacı Şirketler asıl davada 52.200,00 USD (824.004,16 TL) işçilik alacağına ilişkin olarak davalı işçiye borçlu olmadıklarının tespitine karar verilmesini talep etmişlerdir. Mahkemece, birleşen davada hükmedilen alacak miktarının asıl davada borçlu olunmadığı iddia edilen miktardan fazla olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Ancak yargılama devam ederken işçi tarafından alacak davası açıldığı, açılan bu davanın menfi tespit talebine ilişkin dava ile birleştirildiği ve yapılan yargılama sonucunda, birleşen davada işçinin bir kısım işçilik alacaklarının hüküm altına alındığı anlaşılmaktadır. Bu hâliyle davacıların artık menfi tespit davası yönünden hukuki yararının bulunduğundan söz etmek mümkün değildir. Belirtilen sebeple; Mahkemece asıl dava yönünden hukuki yarar yokluğundan davanın usulden reddi gerekirken, yazılı şekilde işin esasına girilerek davanın esas yönünden reddine karar verilmesi hatalıdır.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacılar-birleşen davada davalılar vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

1.Asıl davada davacılar vekili dava dilekçesinde; davalının davacı Kando Yachting Ltd. Şti.ne ait 9858644IMO numaralı Cook Adaları Bayraklı M/Y Kando isimli gemide diğer davacı Ava Deniz Araçları San. ve Tic. Ltd. Şti. ünvanlı işleten firmada yat kaptanı olarak aylık 3.000,00 USD ücretle 02.08.2019 tarihinden 16.03.2022 tarihine kadar çalıştığını, ancak geminin Bodrum'a sefere çıkacağı sırada davalının gemiyi terk ederek iş sözleşmesini feshettiğini, davacı müvekkili firmalardan Ava Deniz Araçları San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından davalının çıkış bildirgesinde (04) kod gösterildiğini, davalı haksız olarak iş sözleşmesini kendisi sonlandırmış ise de işten çıkış kodunun sehven (04) kodu ile bildirildiğini belirterek dava konusu 52.200,00 USD (824.004,16 TL) işçilik alacağından müvekkillerinin borcunun bulunmadığının tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

2. Birleşen davada davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 02.08.2019 tarihinde davalı Şirkette gemi birinci kaptanı olarak çalışmak üzere "Toplu sözleşme" başlıklı sözleşme imzaladığını, 6 aylık belirli süreli sözleşme bitişinde sözleşmenin yenilendiğini ve diğer bireysel iş sözleşmesinin bitişinde müvekkilinin işe devam ettiğini, iş ilişkisi devam ederken davalı tarafından haklı neden bildirilmeden iş sözleşmesinin feshedildiğini, herhangi bir ödeme yapılmadığını ileri sürerek kıdem ve ihbar tazminatları ile yıllık ücretli izin, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil, fazla çalışma ve ücret alacakları ile iş sözleşmesinin 6. maddesine dayanan ikramiye alacağı ile 11. maddesine dayanan her ay ödenecek 7 günlük izin ücretinin davalılardan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Asıl davada davalı vekili cevap dilekçesinde; müvekkili ile davacı işveren Ava Deniz Araçları San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında 02.08.2019 tarihinde 9858644 IMO numaralı Cook Adaları bayraklı M/Y KANDO isimli gemide, gemi 1. kaptanı görevinde çalışmak üzere aylık 3.000,00 USD ve ek ücretler karşılığı toplu sözleşmesi akdedildiğini, 6 aylık belirli süreli sözleşmenin bitişinde sözleşmenin yenilendiğini ve diğer bireysel iş sözleşmesinin bitişinde müvekkilinin işe devam ettiğini, iş ilişkisi devam ederken davalı tarafından haklı neden bildirilmeden iş sözleşmesinin feshedildiğini, herhangi bir ödeme yapılmadığını, hafta tatillerinde ve genel tatil günlerinde çalıştırıldığını, davacı Şirketler tarafından ibranameler imzalatıldığını, davacıların müvekkiline borçlu olduklarını ve bu borca binaen rehin hakkının olduğunu ileri sürerek davanın reddi ile beraber 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 72/4 hükmü kapsamında davacıların %20'den aşağı olmamak üzere tazminat ödemesine hükmedilmesini talep etmiştir.

2. Birleşen davada davalılar vekili cevap dilekçesinde; davacının müvekkili Kando Yachting Ltd. Şti.ne ait 9858644IMO numaralı Cook Adaları Bayraklı M/Y Kando isimli gemide, Ava Deniz Araçları San. ve Tic. Ltd. Şti. ünvanlı işleten firmada yat kaptanı olarak aylık 3.000,00 USD ücretle 02.08.2019 tarihinden 16.03.2022 tarihine kadar çalıştığını, ancak geminin Bodrum'a sefere çıkacağı sırada davalının gemiyi terk ederek iş sözleşmesini de feshettiğini, Ava Deniz Araçları San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından davalının çıkış bildirgesinde (04) kodu gösterilmiş ise de bunun sehven yapıldığını, davacının Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2022/136 Değişik İş, 2022/136 Karar sayılı kararı ile davalılardan Kando Yachting Ltd. aleyhine 53.200,00 USD (780.444,00 TL) ihtiyati haciz kararı aldığını, davalı tarafından müvekkili aleyhine Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2022/136 Değişik İş, 2022/136 Karar sayılı kararı ile ihtiyati haciz kararı alındığını, Antalya Genel İcra Dairesinin 2022/87938 Esas sayılı dosyası ile ihtiyati haczin infazının istendiğini, müvekkiline ait Kando Yachting Ltd. üzerine ihtiyati haciz işlendiğini, bunun üzerine davalı tarafından taşınır rehininin paraya çevrilmesi yolu ile takip başlatıldığını ve ödeme emrinin 11.06.2022 tarihinde müvekkillerine tebliğinden sonra 16.06.2022 tarihinde taraflarınca borca ve fer'ilerine itiraz edilmesi üzerine

22.06.2022 tarihli karar tensip tutanağı ile takibin durdurulmasına karar verildiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davalı işçinin davacılar yanında kaptan olarak çalıştığı, yatın yabancı ülke bayraklı olduğu, bu nedenle davalı işçinin 4857 sayılı İş Kanunu'na (4857 sayılı Kanun) tâbi olduğu, davalının işten çıkış kodunun (04) olarak bildirildiği, iş sözleşmesinin işveren tarafından haklı neden bildirilmeden feshedildiği, davalının iş sözleşmesi ile 3.000,00 Euro ücret ile çalıştığı, davalının tanık beyanları ile hafta tatili ve genel tatil günlerinde çalıştığını ispatladığı, taraflar arasında imzalanan sözleşmeler ile ikramiye ve ücretli izin alacağına hak kazandığı gerekçesiyle asıl davanın reddine, birleşen davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekillerince istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacılar-birleşen davada davalılar vekili temyiz dilekçesinde:

1. Birleşen davanın itirazın iptali davası olarak değerlendirilmesi gerektiğini,
2. Birleşen davanın belirsiz alacak davası olarak açılmasının mümkün olmadığını,
3. Davalının birleşen davada talep ettiği alacaklar yönünden hukuki yararının bulunmadığını,
4. Birleşen dosya ile asıl dosya arasında hukuki ve fiili irtibat olmadığını,
5. Birleşen davada davacının gemiadamı olduğunu iddia ettiğini ve bu nedenle görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemeleri olduğunu,
6. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunun eksik ve hatalı olduğunu,
7. Mahkemece davalı ile menfaat birliği içinde olan tanık beyanlarının esas alındığı,
8. Bilirkişi tarafında hesaplamaya esas alınan ibranameyi müvekkillerinin imzalamadığını,
9. Mahkemece harç ve vekâlet ücretlerinin hatalı hesaplandığını ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, davanın türü, görevli mahkeme, asıl davada davacıların borçlu olmadıklarının tespiti yönünden hukuki yararın bulunup bulunmadığı ile birleşen davada davalı işçinin işçilik alacaklarına hak kazanıp kazanmadığı, alacakların ispatı ve hesaplanması, harç ve vekâlet ücretinin doğru belirlenip belirlenmediğine

ilişkindir.

1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyumsuzluğun hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davacılar- birleşen davada davalılar vekilinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Dava şartı, mahkemenin davanın esası hakkında inceleme yapabilmesi ve esasa ilişkin bir hüküm verebilmesi için gerekli şart olarak tanımlanmaktadır. Hukuki yarar da açıkça 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 114/1-(h) hükmünde genel dava şartları arasında sayılmıştır. Hukuki yarar, dava ikamesiyle mahkemeye yöneltilen talebin esası hakkında incelemede bulunulabilmesi ve esasa ilişkin karar verilebilmesi için varlığı aranan olumlu bir dava şartı olarak kabul edilmektedir (Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, Medenî Usul Hukuku, Ankara 2022, s.332, 338; Hakan Pekcantez, Muhammet Özkes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz, Medeni Usûl Hukuku, Cilt II, İstanbul, On Beşinci Baskı, 2017, s.927, 947).

Bir dava şartı olarak hukuki yararın varlığını kabul etmek için davacının, mevcut hukuki durumunu değiştirecek ve iyileştirecek bir hükme ihtiyaç duyması gerekir (Emel Hanağası, Davada Menfaat, Ankara, 2009, s.155, 344). Davacının bu ihtiyacı kişisel, güncel ve hukuki nitelikte olmalıdır. Hukuki yararı dava şartı olarak düzenleyen 6100 sayılı Kanun'un 114. maddesinin gerekçesinde de bu husus açıkça vurgulanmıştır. Diğer taraftan bir dava şartı olan hukuki yarar, kararın kesinleşmesine kadar yargılamanın her aşamasında resen gözetilmesi gereken bir husustur.

Somut olayda; davacı Şirketler asıl davada 52.200,00 USD (824.004,16 TL) işçilik alacağına ilişkin olarak davalı işçiye borçlu olmadıklarının tespitine karar verilmesini talep etmişlerdir. Mahkemece, birleşen davada hükmedilen alacak miktarının asıl davada borçlu olunmadığı iddia edilen miktardan fazla olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Ancak yargılama devam ederken işçi tarafından alacak davası açıldığı, açılan bu davanın menfi tespit talebine ilişkin dava ile birleştirildiği ve yapılan yargılama sonucunda, birleşen davada işçinin bir kısım işçilik alacaklarının hüküm altına alındığı anlaşılmaktadır. Bu hâliyle davacıların artık menfi tespit davası yönünden hukuki yararının bulunduğundan söz etmek mümkün değildir. Belirtilen sebeple; Mahkemece asıl dava yönünden hukuki yarar yokluğundan davanın usulden reddi gerekirken, yazılı şekilde işin esasına girilerek davanın esas yönünden reddine karar verilmesi hatalıdır.

3. Somut olayda İlk Derece Mahkemesince, davalı işçinin yabancı bayraklı gemide yat kaptanı olarak çalıştığı kabul edilerek 4857 sayılı Kanun uygulanmış ve bilirkişiden alınan 08.08.2023 tarihli ek rapor hükme esas alınarak davalı-birleşen davada davacı işçinin dava konusu talepleri hüküm altına alınmıştır. Ne var ki hükme esas alınan bilirkişi raporu incelendiğinde, tarafların imzası bulunmayan

"İbraname" başlıklı belgede "ek ödeme (brüt ücrete dahil) prim" yazılı sütun olduğu ve bu nedenle davacının ikramiye alacağına hak kazandığı kabul edilerek hesaplamaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Tarafların imzasını dahi içermeyen bir belgedeki prim ödemesini ikramiye ödemesi olarak kabul etmek mümkün değildir. Taraflar arasında imzalanan 01.01.2019 tarihli toplu sözleşme ile 02.08.2019 tarihinde imzalanan belirli süreli iş sözleşmesinde de açıkça 6 ayda bir davalı işçiye ikramiye ödeneceğine ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle ikramiye alacağı talebinin reddine karar verilmesi gerekirken kabulüne karar verilmesi hatalıdır.

Ayrıca, davalı işçinin ikramiyeye hak kazanmadığı kabul edildiğine göre, ihbar tazminatı hesabına esas alınan giydirilmiş ücret belirlenirken ikramiyenin eklenmemesi gerektiği de göz önünde bulundurulmalıdır.

4. Öte yandan, Mahkemece dinlenen tanık beyanlarından da anlaşılacağı üzere, davacının çalışmış olduğu yatta turistik gezi düzenlenmediği, davalı işçinin belirli bir süre mesaili çalıştığı, yatın tadilat ve bakım işlerini yaptığı, yatı satın almak üzere gelen müşterilere gezdirdiği, bir süre mesaili çalıştığı, sonrasında ise ikametgah adresini değiştirdiği ve yatta yaşamaya başladığı anlaşılmaktadır. Dinlenen tanık beyanları davalı işçi ile birlikte aynı yatta çalışan kişiler olmamakla beraber davacı Şirketlerde çalışması bulunan kişilerdir. Şöyle ki tanıkların davalı işçi ile aynı yatta çalışmadığı, davacının ise bir süre sonra yatta yaşamaya başladığı anlaşıldığından, Mahkemece hüküm altına alınan hafta tatili ve ulusal bayram ve genel tatil alacakları yönünden, davalı işçinin çalışmasını ispatlayamadığı açıktır. Bu nedenle Mahkemece hafta tatili ve ulusal bayram ve genel tatil alacaklarının da reddi gerekirken kabulü hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgililere iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

30.06.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.